ULCICA

Comedie în cinci acte

În româneşte de NICOLAS TEICA

Titlul latin: **AULULARIA**

PERSONAJELE:

ZEUL LAR, prologul
EUCLIO, un bătrân
STAPHYLA, o sclavă bătrână
EUNOMIA, sora lui Megadorus
MEGADORUS, un bătrân
STROBILUS, un sclav
ANTHRAX bucătari
CONGRIO-
PHRYGIA - cântăreţe din flaut
ELEUSIA-
PYTHODICUS, un sclav
STROBILUS (?), sclavul lui Lyconides
LYCONIDES, un tânăr
PHAEDRIA, iubita lui Lyconides

Acţiunea se petrece in Atena.

SUBIECTUL COMEDIEI (I)

Bătrân zgârcit şi-n nimeni încrezător, Euclio,
Peste-o ulcică plina cu aur dând in casă,
Îngălbenit de spaime o-ngroapă mai adânc
şi o veghează-ntruna. Un tânăr, Lyconides,
Ii necinstise fiica. Bătrânul Megadorus ,
Împins la-nsurătoare de sora lui bătrână,
Ii cere de soţie zgârcitului copila.
Zgârcitul se tot lasă rugat şi, temător,
Ulcica şi-o ascunde mereu in alte locuri.
Dar e pandit de sclavul lui Lyconides cel
Ce-i siluise fata, şi care-l hotărăşte
Pe bunul Megadorus să-i lase lui mireasa.
Rămas fără ulcică, o vreme — regăsind-o,
Când i şi pierduse toate nădejdile —
Euclio Ii da, cu bucurie, lui Lyconides fata.

PROLOGUL

SUBIECTUL COMEDIEI (II)

Un ins, Euclio, dând de-o oală cu ban,
in preajmă-i tot veghează Luat de spaime.
Lyconides, cândva, ii necinstise fata.

Cu ea bătrânul Megadorus s-ar însoţi şi bucătari
I-aduce-n casă. Ci Euclio ascunde aurul pe-aiurea.
Cum i se fură, Lyconides i-l napoiază. Şi primeşte
Acea comoară,-n schimb, soţia şi pruncul de curând născut.

ZEUL LAR[1]

Nu va miraţi de mine: vă spun pe dată cine-s.
Sunt Larul din căminul de unde m-aţi văzut leşind.
In casa asta mi-am întocmit de mult
Lăcaşul şi culcuşul, din anii când trăiau
Şi tatăl, şi bunicul stăpânului de-acuma.
Bunicul lui pe vremuri mi-i-ncredinţat o mare
Comoară,-n mare taină: sub vatră a-ngropat-o,
Şi m-a rugat fierbinte să i-o păzesc chiar eu.
Zgârcit din cale-afara, pe patul lui de moarte
Nici fiului cu-o vorbă nu s-a destăinuit,
Ba nespunându-i locul comorii, s-a-ndurat
Să-l lase-n sărăcie pe propriul sau fiu.
N-a vrut decât să-i deie o palmă de ogor,
Abia să-şi ducă viata muncind din răsputeri.
Murind cel ce lăsase in seama mea comoara,
Am vrut să văd de are mai multă grijă fiul
De mine, sau mă face uitat, ca tatăl lui.
Şi rău a fost, că-n fiece zi el mi-a purtat
Tot mai puţin de grijă, necum să mă cinstească.
Dar i-am plătit, la rându-mi: s-a prăpădit sârman.
Şi fiul lui, Euclio, stăpânu-acestei case,
E bucăţica ruptă din tată şi bunic.
El are-o fată; altă plămadă — zi de zi
Ea-mi dăruie tămâie, şi vin si câte alte;
Cununi îmi pune-adesea. Din grijă pentru ea
L-am ajutat pe tată să dea peste comoară,
Ca s-o mărite lesne, când vrea să şi-o mărite,
C-a fost batjocorită' de-un tânăr de neam mare.
Ci tânărul o ştie pe fată, nu şi ea
Pe dânsul, iară tatăl nu-i bănuie necazul.
Chiar azi pe bătrânelul de-alături îl împing
Să-i ceară mâna. Asta, ca să-l împing, la rându-i,
Pe tânăr să ia fata mai grabnic de soţie.
Să ştiţi că bătrânelul care-o să-i ceară mâna
E unchiul celui tânăr, ce-a necinstit-o silnic
In noaptea când, fecioară, pe Ceres[2] o veghea.
Dar a-nceput să strige Euclio, cum i-i felul.
Ii scoate-n stradă sclava, ca să nu-i afle taina.
Vrea aurul să-şi vadă, căci teamă-i e de hoţi.

ACTUL INTAI

SCENA I
EUCLID, STAPHYLA

---

[1] *Lares, in mitologia romană, divinităţi protectoare ale familiei si ale casei.*
[2] *Ceres sau Demeter era zeiţa fertilităţii, a grânelor.*

EUCLIO
Iţi spun să ieşi! Afară! Pe Hercle! vreau îndată
Să ieşi de-aici, iscoadă cu ochi scormonitori!

STAPHYLA
De ce mă baţi, vai mie?

EUCLIO
Aşa, ca să te vaieţi, să primeşti ce meriţi, bătrână ticăloasă.

STAPHYLA
Dar pentru ce, stăpâne, îmi ceri să ies din casă?

EUCLIO
Vrei să-ţi dau socoteală, ogor de strămurări?
Departe stai de uşă! Mai mult, mai mult ! Priviţi
Cum vine mai aproape! Nu bănui ce te-aşteaptă?
Pe legea mea, de-oi pune mâna pe strămurare sau ciomag,
Fac pasul tău de broască ţestoasă să-l lungeşti.

STAPHYLA
(aparte)
O, să-mi ajute zeii, mai volnică mă spânzur
Decât cu preţul ăsta să mai slujesc la tine!

EUCLIO
Tot zice, ticăloasa, tot zice printre dinţi!
Pe Hercule! -ţi scot ochii, pe amândoi ţi-i scot,
Dar nu te las, năpârcă, să iscodeşti ce fac.
Hai, mână mai departe, mai, mai departe... Stai
Acolo! Şi pe Hercle! Dacă te mişti din loc
C-un pas, c-un vârf de deget, cu-o unghie, măcar,
Sau dacă-ai să priveşti in urmă nainte să-ţi îngădui eu,
Pe legea mea, te sui pe cruce şi supuşenia te-nvăţ.
(Aparte.)
Mai mare ticăloasă ca asta n-am văzut
In viata mea, şi tare mă tern ca nu cumva,
Să-mi facă pocinogul fără-a băga de seamă,
Adulmecându-mi locul unde-am pitit comoara;
Mi-e teamă să nu aibă vreun ochi la ceafă, hoaşca.
Acum, să văd de-mi este la locul ei comoara
Care-mi căşună-atâta nelinişte si zbucium.
(Intră in casă.)

SCENA II

STAPHYLA
(rămânând singură în stradă)
Pe Castor! nu-mi dau seama şi nu m-ajută mintea
Să spun de ce năpastă şi de ce nebunie
Mi-e bântuit stăpânul dacă mă urgiseşte-aşa mereu,

Scoţându-mă din casă de zece ori pe zi.
Pe Pollux! nu m-ajută mintea să spun ce funie-l apucă;
Stă nopţile de veghe; nu se urneşte ziua
Din casă niciodată, ca pantofarul şchiop.
Şi nu m-ajută mintea să tăinuiesc mai mult
Ruşinea fetei noastre, copila lui, al cărei
Soroc e-atât de-aproape-acuma; şi cea mai bună treabă-ar fi,
Cea mai cinstită pentru mine, să mă lungesc ca un i mare,
Cu-o funie răsînnodată şi petrecută peste gat.

SCENA III
EUCLID STAPHYLA

EUCLIO
(aparte)
Acuma plec de-acasă cu inima-mpăcată
Şi-ncredinţat că totu-i acolo neatins.
(Către Staphyla.)
Te du şi stai de veghe in casă.

STAPHYLA
(ironică)
Ce vorbeşti?
Să stau de veghe-n casă? De teamă că ţi-o pradă?
Când de la noi tâlharii n-au ce să ia,stii bine.
Că-i plină cu nimica şi pânze de păianjeni.

EUCLIO
Mă mir că, pentru tine, nu face Iupiter
Din mine-un rege Filip sau Darius, vrăjitoare.
Vreau să mi se vegheze păianjenii din casă.
Ştiu, sunt sărac, dar nu plâng; primesc orice-mi dau zeii.
Te du şi-ncuie uşa; mă-ntorc intr-o clipită.
Vezi, nu lăsa pe nimeni străin să intre-n casă.
Poate-o gândi vreunul să ceară foc, tu stinge-l,
Ca să nu-ncerce nimeni să ceară de la noi.
De nu stingi focu-ndată, pe tine-am să te sting.
De ţi se cere apă, să spui că s-a vărsat.
Cuţit, satâr, sau piuă, sau pisălog – pe scurt
Ce lucru vor vecinii să ceară cu-mprumut,
Să spui c-au fost furate, că ne-au călcat tâlharii.
Vreau să nu laşi pe nimeni, in lipsa mea, pe nimeni
Să treacă pragul casei. Iţi spun: nici pe Fortuna
Cea Bună, dacă vine ea însăşi, n-o rasa.

STAPHYLA
Ea nu cunoaşte piedici, cred eu, când vrea să intre.
Nu-şi face drum spre casa noastră, măcar că nu stă prea departe.

EUCLIO
Hai, taci, şi du-te-n casă.

STAPHYLA
Tac şi mă duc.

EUCLIO
Si trage
Zăvoarele-amândouă. Mă-ntorc intr-o clipită.
(Staphyla intră in casă)
Mă chinuie până şi gândul că trebuie să ies din casă.
N-aş vrea să plec, pe Hercle! dar bine fac ce fac.
A dat conducătorul curiei[3] noastre veste
Că astăzi ne împarte câte-un bănuţ de-argint.
dacă nu-mi iau partea, şi dacă nu mi-oi cere-o,
Cu toţii bănui-vor că am in casă aur.
Doar nu se poate crede că nu-şi ia un calic
Bănuţul de pomană ori că nu vrea să-l ceară.
Măcar că eu mă strădui să-mi ţin ascunsă taina,
De pe acuma-mi pare că mulţi au şi aflat-o,
Că prea mulţi mă salută plecându-mi-se-n fată.
In cale-mi ies, mă cheamă, zoresc să-mi strângă mâna;
De sănătate mă întreabă, şi cum o duc, şi ce mai fac.
Dar să alerg, mai bine, la treburile mele;
Ca să mă pot întoarce cat mai curând acasă.
(lese.)

ACTUL AL DOILEA

SCENA I
EUNOMIA, MEGADORUS

EUNOMIA
Crezare dă-mi, o, frate, că vorba mea de-acuma
Din dragoste porneşte şi din grija
Pe care-o soră bună, ca mine, ţi-o păstrează.
Ştiu că in ochii voştri nesuferite suntem:
Cu toate, pe dreptate, noi trecem drept flecare,
Ba chiar se spune-adesea că nimeni, niciodată,
Femeie mută n-a văzut pe lume.
Cu toate astea, frate, gândeşte-te că-ţi sunt
Cel mai aproape suflet, cum şi tu mie-mi eşti;
aceea trebuie, şi-i bine, că doară e-n folosul nostru,
Să ne dăm bune sfaturi şi veşti să ne aducem,
Nimic să nu ne-ascundem, frate, să ne vorbim netemători
Şi simţămintele pe fată să ni le spunem intre noi.
De-aceea-n tainä, iată, am vrut să vii afară,
Ca să vorbim frăţeşte de treburile tale.

MEGADORUS
Minune de femeie,-ntinde-mi mâna.

EUNOMIA

---

[3] *Obicei roman. La Început oralul era împărţit in curii, care aveau, fiecare, templul şi cultul lor, şi ale căror ceremonii erau celebrate de un preot (curio, magister curiae).*

Cum? Cine ţi-e minunea de femeie?

MEGADORUS
Tu.

EUNOMIA
Eu?

MEGADORUS
Dacă zici nu, zic şi eu nu

EUNOMIA
Cinstit e să ne spunem adevărul.
Femei-minune nu găseşti niciunde:
Sunt lucrul cel mai rău din lume, iubite frate.

MEGADORUS
Nu gândesc
Nici eu in alt fel, scumpă soră,
şi nu te contrazic defel.

EUNOMIA
Ascultă-mă, te rog.

MEGADORUS
Vorbeşte sau dă-mi poruncă; sunt al tău.

EUNOMIA
De viitorul tău e vorba si vin la tine cu-o povaţă.

MEGADORUS
O, soră, eşti aceeaşi!

EUNOMIA
Prin fapte-as vrea să fiu.

MEGADORUS
Şi despre ce e vorba?

EUNOMIA
De fericirea ta:
Să odrăsleşti si tu nişte copii...[4]

MEGADORUS
O, să-mi ajute zeii!

EUNOMIA
Tare mult
As vrea să te însori.

---

[4] *Alt obicei roman. Un cetăţean se însura cu scopul declarat de a-şi asigura descendenta; căsătoria lui avea loc adeseori pentru că: "... a odrăslit cu vreuna si... a luat-o de nevastă", după chiar formula lui Plaut din Captivii. Primul cetăţean roman care a divorţat, Spurius Carvilius Ruga, şi-a izgonit soţia pentru că era sterilă şi el jurase in fata cenzorului că se însoară cu scopul de a avea copil.*

MEGADORUS
Vai mie!

EUNOMIA
Ce-i?

MEGADORUS
Cu-o piatră-n creier parcă mă izbeşti
Cu planurile tale, soră dragă.

EUNOMIA
Urmează sfatul meu de soră.

MEGADORUS
Dacă mi-ar place, l-as urma.

EUNOMIA
Ţi-ar prinde bine...

MEGADORUS
Sa mă spânzur, ci nu, pe Hercle să mă-nsor.
De mi-ai găsit nevasta, o iau, dar cu-o-nvoială:
Mă-nsor cu dansa mâine, şi-i-nmormântez poimâine.
Aşa ţi-o iau, nici vorbă; ci pregăteşte nunta.

EUNOMIA
Am dibuit eu una cu-o foarte mare zestre;
Dar e-o femeie coaptă; cam intre două vârste.
Dacă mi-ngădui, frate, pe dată ţi-o peţesc.

MEGADORUS
Dar tu mi-ngădui o-ntrebare?

EUNOMIA
Cum nu? Întreabă-mă ce vrei.

MEGADORUS
Când un bărbat e copt de-a bine şi ia, la fel, soţie coaptă,
Si pasă-mi-te odrăsleşte la bătrâneţe, nu găseşti
Că pruncul lui, născut in urmă-i, primi-va numele Postumus[5] ?
Dar să te cruţ îmi stă-n putere şi să te scap de grija asta.
Sunt, slavă zeilor, si slavă străbunilor, un om bogat.
Nu-mi pasă de acea femeie cu zestre mare şi trufaşă,
Poruncitoare, ţipătoare, cu mantii, car de fildeş, purpuri,
Si care, irosindu-mi banii, mă poate cobori-n sclavie.

EUNOMIA
Atunci cu ce fel de femeie ai vrea să te însori?

MEGADORUS

---

[5] *Derivat din post, numele desemna copilul născut după întocmirea testamentului şi moartea tatălui.*

Îţi spun. Îl ştii tu pe vecinul nostru,
Euclio, un bătrân sărman?

EUNOMIA
Un om de treabă,-l ştiu, pe Castor!

MEGADORUS
Vreau să mă-nsor eu fata lui,
O tânără neprihănită.
Nu, dragă soră, taci din gură.
Ştiu: vrei să spui că e săracă.
Dar mie şi săracă-mi place.

EUNOMIA
Ajute-ţi zeii

MEGADORUS
Trag nădejde.

EUNOMIA
Vrei să-mi mai spui ceva?

MEGADORUS
Noroc.

EUNOMIA
Şi ţie, frate.

MEGADORUS
Pe Euclio, de-o fi acasă, vreau să-l văd.
Dar iacătă-l; de nu ştiu unde se-ntoarce chiar in clipa asta.

SCENA II
EUCLIO, MEGADORUS

EUCLIO
Cam bănuiam, plecând de-acasă, că bat in van atâta cale;
Şi m-am pornit fără de voie. nimeni n-a venit din partea
Curiei, nici conducătorul ce trebuia să-mpartă banii.
In casă-alerg; aici mi-i trupul, dar sufletul îmi e-năuntru.

MEGADORUS
(aţinându-i calea)
Salut, Euclio! Bucurie şi fericire îţi doresc.

EUCLIO
Iubi-te-ar zeii, Megadorus!

MEGADORUS
Ce faci? Eşti bine-sănătos?

EUCLIO

(aparte)
Nu fără pricină bogatul pe sărăcan îl măguleşte.
Nici vorbă, ştie că am aur; de-aceea mă salută-aşa.

MEGADORUS
Ia spune-mi, bine-o duci?

EUCLIO
Pe Pollux! cu banii nu prea bine-o duc.

MEGADORUS
Ci nu te plânge; ai, pe Pollux! destul ca să te fericească.

EUCLIO
(aparte)
Bătrâna i-a trădat, pe Hercle! comoara mea: e ne-ndoios.
Dar lasă, ii retez eu limba şi-i scot eu ochii, cum o văd.

MEGADORUS
Ce tot şopteşti acolo, singur?

EUCLIO
Mă plâng de sărăcia mea.
O fată am, destul de mare, dar n-am să-i dărui nici o zestre,
Şi nu pot s-o mărit cu nimeni.

MEGADORUS
Taci tu; pe pace fii, Euclio. Am grijă eu; primi-va zestre.
Să-mi spui cat vrei, şi las' pe mine.

EUCLIO
(aparte)
Făgăduie, de parcă-ar cere; vrea aurul să mi-l înhaţe.
El ţine intr-o mână piatra şi pâinea-n cealaltă-o ţine.
Nu, nu mă-ncred in bogătaşul ce-l măguleşte pe sărac.
Dacă-ţi întinde-o mână caldă, ţinteşte să te păgubească. .
Ştiu, caracatiţele astea înhaţă zdravăn tot ce-ating.

MEGADORUS
O clipă-ascultă-mă, Euclio; vreau să vorbesc ceva cu tine,
De-o treabă care ne priveşte pe amândoi.

EUCLIO
(aparte)
Vai mie, vai!
Mi-a fost comoara şterpelită.
Şi-acum, bag mâna-n foc , el vine
Ca să cădem la o-nvoială; alerg să văd ce e-năuntru.
(Pleacă in goană.)

MEGADORUS
Hei, unde pleci?

EUCLIO
Mă-ntorc îndată; vreau doar s-arunc un ochi prin casă.

MEGADORUS
Pe Pollux! cred că adineauri,
Când am vorbit de fata lui
Şi i-am cerut-o de nevastă, a bănuit că-l iau in ras;
Nimic pe lume nu te face, ca sărăcia, bănuielnic.

EUCLIO (aparte)
Mi-ajută zeii: totu-i bine, căci bine-i când nimic nu-ţi piere.
Dar ce m-am speriat! Murisem de tot, pan-a intra in casă.
(Tare.)
Mă-ntorc la tine, Megadorus, cum mi-ai cerut.

MEGADORUS
Iţi mulţumesc.
Vreau să te-ntreb ceva şi tare mi-ar place să-mi răspunzi cinstit.

EUCLIO
Doar să nu-ntrebi nimic ce nu mi-i la îndemână să-ţi răspund.

MEGADORUS
Să-mi spui pe faţă, ce părere ai tu de naşterea mea?

EUCLIO
Bună.

MEGADORUS
De numele meu?

EUCLIO
Bun.

MEGADORUS
Purtarea-mi?

EUCLIO
Nici rea n-o ştiu, nici fără cinste.

MEGADORUS
Cunoşti ce vârstă am?

EUCLIO
E mare, ca şi averea ta, pe Pollux!

MEGADORUS
Si eu, pe Pollux! totdeauna te-am socotit şi te socot
Un cetăţean cinstit şi vrednic.

EUCLIO

(aparte)
A mirosit că-s plin de aur.
(Tare.)
Şi ce doreşti?

MEGADORUS
Ca ne cunoaştem atât de bine, te-aş ruga –
Şi fie intru fericirea si-a mea, şi-a ta si-a fiicei tale –
Să-mi dai copila de soţie. Făgăduieşte că mi-o dărui.

EUCLIO
E necinstit, o, Megadorus, să iei in ras un sărăntoc
Ce nu ţi-a făcut rău nici ţie, nici alor tăi, de când ne ştim.
N-am zis şi n-am făcut nimica să merite purtarea ta.

MEGADORUS
Nu, nu te iau in ras, pe Pollux! şi, crede-mi, nu sunt pus pe râs,
C-ar fi de tot nedemn de mine.

EUCLIO
Atunci, de ce îmi ceri copila?

MEGADORUS
Pentru deplina fericire a mea, şi-a ta şi-a casei tale.

EUCLIO
Dar mă gândesc, o, Megadorus, că tu ai trecere şi-avere,
In timp ce eu, vai mie,-s omul cel mai sărman dintre sărmani. ,
Si mă gândesc că dacă fata am să ţi-o dărui, o să facem
Pe boul tu, eu pe asinul: şi, prins cu tine-n jug, mi-e teamă
Că nu pot trage-asemeni ţie, .i eu, asinul, cad in tină; .
Si nici n-ai să te uiti la mine, tu, boul, ca şi cum n-aş fi.
Şi luat, aşa, de sus, de tine, ajung de râsul stirpei mele.
N-aş mai avea statornic staul dacă se-ntâmplă -o despărţire;
M-ar sfâşia in dinţi asinii şi boii-n coarne m-ar sălta.
Primejdios de tot îmi pare să trec de la asini la boi.

MEGADORUS
De şi mai mare-nsemnătate -i să te uneşti acuma strâns
C-un om cinstit. Te rog primeşte-mi propunerea;
te lasă, hai, înduplecat şi dă-mi copila.

EUCLIO
Dar zestre n-am să-i dau.

MEGADORUS
Nu-i da.
Să fie bună şi-nţeleaptă, şi are zestre îndeajuns.

EUCLIO
Ti-am spus-o ca să nu-ţi închipui c-aş fi găsit cumva comori.

MEGADORUS
Ştiu; nu-mi mai spune, dă-mi copila.

EUCLIO
Hai, fie.
(Auzind un zgomot de hârleţ)
Dar, pe zei, nu sunt Un om pierdut?

MEGADORUS
Cum? Ce se-ntâmplă?

EUCLIO
Ce scrâşnet ca de fier aud?
(lese in goană.)

MEGADORUS
Grădina-am pus să mi se sape. Dar unde-a şters-o omul meu?
S-a dus, lăsându-mi îndoiala; mă ia, nici vorbă, cam de sus,
Văzând că-i vreau prietenia: c-aşa sunt oamenii făcuţi.
Adesea, când bogatul cere un mic hatâr celui sărac,
Acesta şovăie; sfiala de binele-i departe-l ţine.
Pe urmă, când prileju-l pierde, ii pare rău, dar prea târziu.

EUCLIO
(Întorcându-se; către Staphyla)
Pe Hercle! de nu chem călâul din rădăcini să-ţi taie limba,
Primesc, ba cer să pui îndată pe cine vrei să mă scopească.

MEGADORUS
Pe Hercle! bine văd, Euclio, că, fără să-mi iei anii-n seamă,
Iţi place să te joci cu mine, şi n-ai dreptate nicidecum.

EUCLIO
Pe Pollux! nu vreau,
Megadorus, şi dac-aş vrea, n-am bani să joc.

MEGADORUS
Atunci? Înseamnă că-mi dai fata?

EUCLIO
Cu învoiala-n ce priveşte
Mai înainte spusa zestre.

MEGADORUS
Făgăduieşti?

EUCLID
MEGADORUS Prielnici să ne fie zeii!
Făgăduiesc.
EUCLIO
Să fie! Numai de-nvoială
Să-ţi aminteşti: că nu-ţi aduce nimic de zestre fata mea.

MEGADORUS
O, n-am să uit.

EUCLIO
Prea e-n năravul celui bogat să-ntoarcă vorba:
ştie-nţelegeri să dezlege şi fărdelegi să schimbe-n lege.

MEGADORUS
Din parte-mi, n-o să ai necazuri.
Şi, dacă nu sunt alte piedici,
De ce n-am face astăzi nunta?

EUCLIO
Ar fi, pe Hercle!, tare bine.

MEGADORUS
Mă duc să poruncesc ospăţul. Mai e ceva?

EUCLIO
Nimic. Drum bun.

MEGADORUS
(îndepărtându-se)
Hai, Strobilus, să-mi vii pe urme, cu toată graba, până-n piaţă.

EUCLIO
(singur)
S-a dus. Zei mari şi făr' de moarte, vedeţi a banului putere!
A mirosit, nu-ncape vorbă, ca am in casă o comoara,
şi mi-o râvneşte, şi de-aceea cu mine vrea să se-nrudească.

SCENA III
EUCLIO, STAPHYLA

EUCLIO
Hei, unde eşti tu, gură spartă, ce-ai flecărit pe la vecini
C-am să-i dau zestre fetei mele?
Pe tine, Staphyla, te chem. Ai auzit?
(Staphyla iese din casă lui Euclio.)
Să speli îndată puţinele din casă vase.
Mărit pe fiică-mea, chiar astăzi, cu Megador, vecinul nostru.

STAPHYLA
Ajute-i zeii! Dar, pe Castor! azi nu se poate, nu e vreme.

EUCLIO
Taci tu, şi pleacă;
şi-ngrijeşte de toate pân' mă-ntorc din for. şi, vezi,
încuie aşa bine; îndată vin.
(Iese)

STAPHYLA
(,singura)
Ce-i de făcut?
Pierdute fi-vom peste-o clipă, si eu, şi tânăra-mi stăpână;
Sorocul naşterii e-aproape şi-ajunge, vai, de râsul lumii.
Păstrata pân-acuma taină, cu-atâta chin, se dă-n vileag.
Alerg să-ndeplinesc porunca stăpânului până se-ntoarce.
Pe Castor! azi goli-voi cupa de jale şi amărăciune.
(Intră-n casa.)

SCENA IV
STROBILUS[6], ANTHRAX,. CONGRIO. PHRYGIA, ELEUSIA

STROBILUS
A cumpărat mâncare stăpânul şi-a năimit
In piaţă bucătarii şi-aceste flautiste
Şi m-a trimis pe mine să-mpart in două totul.

ANTHRAX
Nu te gândi, pe Hercle să mă despici in două;
Ci, dacă ai nevoie de mine-ntreg, mă iată.

CONGRIO
O, ce sfios s-arată micuţul desfrânat!
Doar să te-mbie vreunul, şi despicat te laşi.

STROBILUS
Eu n-am dat înţelesul cuvântului pe dos, .
Cum, pe nedrept, tu, Anthrax, i-l dai. Dar astăzi chiar
Stăpânu-meu se-nsoară.

ANTHRAX
Şi cine-i e mireasa?

STROBILUS
Copila lui Euclio, ce locuieşte-alături.
Şi-i dă lui jumătate din tot ce-a cumpărat,
Un bucătar, de-asemeni, precum şi-o flautistă.

ANTHRAX
Deci jumătate-acolo,
(arată, casa lui Euclio)
şi jumătate-acasă.

STROBILUS
Cum zici.

ANTHRAX
Dar ce? Bătrânul nu poate, nu e-n stare
S-aducă de-ale gurii la nunta fiicei sale?

---

[6] *Sclavul lui Megadorus.*

STROBILUS
Eh, asta-i!

ANTHRAX
Ce-l opreşte?

STROBILUS
Hm, ce-l opreşte-ntrebi?
Nici piatra seacă nu e uscată ca bătrânul.

ANTHRAX
Aşa?

CONGRIO
Aşa să fie?

STROBILUS
Păi judecă şi tu...[7]
Se jură c-ar fi lefter şi că-i sărac lipit.
Ba cheamă zei si oameni in ajutor când scapă
Un fir de fum pe coşul cocioabei lui, afară.
Iar când se culcă,-şi leagă la gură un burduf.

ANTHRAX
De ce?

STROBILUS
Ca să nu piardă nimic din răsuflare.

ANTHRAX
Dar nu cumva şi gura de dinafară şi-o leagă,
La fel, ca să nu piardă vreo răsuflare-n somn

STROBILUS
Dă-mi, rogu-te, crezare, cum si eu cred ce-mi spui.

ANTHRAX
Te cred, fără-ndoială.

STROBILUS
Ştii alta, mai grozavă?
Când face baie, plânge că prăpădeşte apa.

ANTHRAX
Ce crezi, dacă i-am cere, să zicem, un talant
Să ne plătim sclavia, s-ar indura bătrânul?

STROBILUS
Nici Foamea, de i-ai cere-o, pe Hercle! nu ţi-ar da-o.
Când, intr-o zi, bărbierul din unghii-a tăiat,
Le-a adunat pe toate şi le-a luat cu sine. [8]

---

[7] *Se pare că in text ar exista o lacună de cel puţin un vers.*

ANTHRAX
Tu îmi vorbeşti de omul cel mai zgârcit din lume.

STROBILUS
Crezi că-i zgârcit şi duce o viată ticăloasă...
Furându-i o bucată de carne un erete,
A alergat la pretor cu lacrimile-n ochi:
Gemând, bocind in hohot deplina-ngăduinţă
I-a fost cerut să-l cheme pe hot la judecată.
Aş povesti mai multe, dac-am avea răgaz.
Dar care-i cel mai iute de mână dintre voi?

ANTHRAX
Eu, fără doar şi poate.

STROBILUS
Ca bucătar, nu hol.

ANTHRAX
Ca bucătar, nici vorbă.

STROBILUS
(către Congrio)
Şi tu?

CONGRIO
(înfumurat)
Sunt cum mă vezi.

ANTHRAX
El bucătar de târg e: la nouă zile-ncinge
Cuptorul. [9]

CONGRIO
Mă defaimă, când numele-i se scrie
Cu litere-abia şase? Tâlhar!

ANTHRAX
Tâlhar eşti tu.
şi spânzurat!

STROBILUS
 (către Anthrax)
Tăcere. la mielul cel mai gras
(Si intră-n casa noastră.) [10]

---

[8] *Desigur, nu trebuie să se ia in serios trăncănelile lui Strobilus. O anumită precauţie a lui Euclio împotriva farmecelor este insă posibilă. Unghiile şi resturile de păr erau folosite in vrăjitorie.*

[9] *Nundinae,-le din original erau zilele de târg, care se ţinea la Roma o dată la nouă zile. Atunci avea loc o mare afluenţă de locuitori ai periferiilor si de la tara, care veneau in oraş să-şi vândă produsele, pentru cumpărături, să se intereseze de procese etc, In for se aşezau bucătarii sub cerul liber, si anumiţi bucătari de ocazie nu lucrau decât in aceste zile, singura lor iscusinţă fiind pregătirea unor mâncăruri mediocre,*

[10] *Lacună in original, text presupus.*

ANTHRAX
Am înţeles.

STROBILUS
Tu, Congrio,
Ia celălalt miel si intră alături.
(Împărţind in două grupe sclavii care duc proviziile.)
Voi, urmaţi-l. Voi, ceştilalţi, vă duceţi la noi.

CONGRIO
Văd că- mpărţeala-i
Nedreaptă; ei, pe Hercle!, au mielul cel mal gras.

STROBILUS
îţi las pe cea mai grasă din flautiste ţie.
Mergi, Phrygia, cu ăsta; Eleusia, tu,
in casa noastră du-te.

CONGRIO
Ah, Strobilus, viclene,
De ce mă dai pe mâna bătrânului zgârciob?
Mă osândeşti să urlu cerându-i oarece,
Vreun flecuşteţ din casă.

STROBILUS
Eşti un neghiob; te-ai zbate
Ca să-i ajungi datornic, ci nu să tragi foloase.

CONGRIO
Atunci?

STROBILUS
Mă-ntrebi? in primul si-n primul rând aici
Prea multă lume nu e: de-ţi trebuie vreun lucru
Îl iei si-l duci acasă, nu zăboveşti cerându-l.
La noi e, dimpotrivă, puhoi de lume-n casă,
Averi sunt, giuvaerul, covoare,- argintărie.
Şi dacă piere-un lucru – şi te cunosc: nu iei,
Ba nici n-atingi cu mâna ce nu ţi-e la-ndemână –
S-ar spune: "Bucătarii-s tâlharii, înhăţaţi-i,
Legaţi-i, deşelaţi-i, şi- nchideţi-i in beci".
Odată-ajuns acolo, nu mai găseşti, cum ştii,
Nimic de şterpeleală. Să mergem.

CONGRIO
Te urmez.

SCENA V
STROBILUS, STAPHYLA. CONGRIO

STROBILUS

Hei, Staphyla, deschide-ne uşa.

STAPHYLA
Cine strigă?

STROBILUS
Eu, Strobilus.

STAPHYLA
şi ce vrei?

STROBILUS
Primeşte bucătarii
şi fetele şi-aceste cumpărături de nuntă.
Trimis de Megadorus am fost cu tot ce vezi.

STAPHYLA
Să-mi spui cinstit: e vorba de nunţile Cererei?

STROBILUS
De ce?

STAPHYLA
In toate astea nu văd un strop de vin.

STROBILUS
Cand vine de la piată stăpânu-meu, v-aducem.

STAPHYLA
N-avem un lemn in casă.

CONGRIO
Dar grinzi şi stâlpi aveţi?

STAPHYLA
Destui.

CONGRIO
Atuncea-s lemne, nu cereţi cu-mprumut.

STAPHYLA
Ascultă, secătură, cirac al lui Vulcan,
Nu cumva-ţi dă prin minte că pentru cina asta
Şi ca să-ţi iei tu plata ne-om pune foc la casa

CONGRIO
Nu, nicidecum.

STROBILUS
(către Staphyla)
Mai bine deschide-ne.

STAPHYLA
Veniţi.
(Intră cu toţii în casa lui Euclio.)

SCENA VI

PYTHODICUS
(ieşind din casa lut Megadorus)
Munciţi. Eu am bătaie de cap cu bucătarii;
Azi nu-i un fleac, pe Pollux! supravegherea lor
Eu, unul,.i-aş trimite să ne gătească-n beci;
şi-am ridica la urmă bucatele-n panere.
Dar dacă cei de-acolo, de jos, mănâncă tot,
Noi, cei de sus, rămânem cu toţii nemâncaţi.
Dar flecăresc, de parcă necazuri n-aş avea
Cu hrăpăreţii ăştia de care-i plină casă.[11]

SCENA VII
EUCLID, CONGRIO

EUCLIO
(singur)
Mi-am luat şi eu, pe Hercle! azi inima in dinţi,
Vrând să petrec in lege la nunta fiicei mele.
Mă duc întins la piaţă, cer peşte, era scump,
Carnea de miel, tot scumpă, aşijderi cea de vacă,
Viţelul, scump, si porcul, şi tonul, scumpe toate.
Păreau cu-atât mai scumpe cu cât n-aveam un ban.
M-a covârşit mânia că nu puteam să cumpăr.
Şi ce mai săpuneală pungaşilor le-am tras.
Pe urmă, am luat calea spre casă cugetând:
"Dacă azvârli la zile de sărbători cu banii,
Te mustri-n alte zile că n-ai fost mână strânsă"
Si astfel cugetându-mi si pântecul, şi mintea,
M-am reîntors la-ntâia-mi părere, s-o mărit
Pe frică-mea cu cât mai puţină cheltuială.
şi deci am luat tămâie şi-aceste coroniţe;
Le-oi pune pe căminul măritului zeu Lar,
Ca să aducă fete în noroc in căsnicie.
Dar pentru ce deschisă văd uşa casei noastre?
Ce larmă-i înăuntru? Vai mie,-am fost prădat?

CONGRIO
(din interiorul casei)
Împrumutaţi vreo oala mai mare din vecini;
A voastră e prea mică şi nu ajunge.

EUCLIO
Vai,
Pe Hercle mor: îmi fură comoara, cere-o oală.
(Sunt un om mort, de nu mă reped mai iute-n casă.) [12]

---

[11] *Monolog probabil interpolat, întrucât textul lui este inutil, iar personajul care îl rosteşte nu mai apare in nici o altă parte a piesei.*

Te rog frumos, Apolo, mă apără şi-ajută-mi.
Străpunge-i cu săgeata pe hoţii de comori,

De-ai ajutat, cum se vorbeşte, şi alţi năpăstuiţi ca mine. [13]
Dar nu alerg, ci-ntârziu, şi-mi piere tot avutul.

SCENA VIII

ANTHRAX
(ieşind din Casa lui Megadorus)
Tu, Dromo, cureţi peştii de solzi; Machaerio, tu,
Murenele jupoaie-mi şi nu uita ţiparii.
Eu plec să-l cer, de-alături, o tavă de copt pâinea,
Lui Congrio. Tu eşti meşter la jumulit, să-mi faci
Cocoşul ăsta neted ca dansatorii spâni.
Dar ce văicăreală s-aude la vecin?
Pesemne bucătarii şi-au dat cam mult in petec.
Mă-ntorc, să nu se-ntâmple vreo poznă şi la noi.

ACTUL AL TREILEA

SCENA I

CONGRIO
(ieşind din casa lui Euclio)
Buni cetăţeni vă rog din suflet, bun' orăşeni vecini, străini,
Vă rog să-mi faceţi loc de fugă, vă rog lăsaţi-mi drum deschis.
N-am mai făcut bucătăreală unor ticniţi in bachanale,
Care-mi deşelă ucenicii şi mă deşelă cu ciomagul.
Mă doare trupul, mor; atâta m-a ciomăgit bătrânul ăsta.
N-am mai văzut, ca el, un altul să dăruiască-atâta lemn;
Pân-am zburat cu toţii-afară, ciomagul lui ne-a rupt spinarea.
Dar iată-l, sunt pierdut, vai mie! Începe nară bachanala.
M-a urmărit. ştiu ce-n' rămâne să fac: el singur m-a-nvăţat.

SCENA II
EUCLIO, CONGRIO

EUCLIO
Hei, vino-ncoace! Unde-ai şters-o. Opriţi-l!

CONGRIO
De ce strigi, nebune?

EUCLIO
La triumviri mă duc, de-a dreptul, cu pârâ împotriva ta.

---

[12] *Vers probabil interpolat.*
[13] *Textul si sensul versului sunt nesigure. De asemenea, nu se ştie sigur la ce intervenţie a lui Apollo se referă bătrânul; poate la pedepsirea grecilor, la Troia, după ce Agamemnon a refuzat s-o redea pe roaba sa, Briseis, tatălui ei, care era preot al zeului solar (începutul Iliadei).*

CONGRIO
De ce?

EUCLIO
Că ai cuţit.

CONGRIO
Unealtă-i de-a bucătarului.

EUCLIO
De ce
L-ai scos la mine?

CONGRIO
Rău îmi pare că nu ţi l-am vârât in coaste.

EUCLIO
N-am pomenit ş' nu se află mai mare ticălos ca fine,
Şi nu ştiu altă bucurie decât să te snopesc, mă jur.

CONGRIO
Nu osteni răcindu-ţi gura; vorbeşte fapta de la sine.
Doar m-ai făcut, bătând la min, ca dansatorii de subţire.
Cu ce drept dai in noi? Răspunde, calic netrebnic.

EUCLIO
Cu ce drept?
Ţii mult să ştim? Găseşti, pesemne, că n-ai primit ce-ţi datoram?

CONGRIO
Nu-mi pasă, dar plăti-vei totul, cât mai am cap şi bine-l simt.

EUCLIO
Pe Pollux! nu ştiu ce urmează; dar cred că simte bine-acuma.
(il bate.)
Ce te-a adus la mine-n casă, ce-ai căutat in lipsa mea
Şi fără să-ţi fi dat poruncă? Să-mi spun.

CONGRIO
Ţ i-oi spune. Am venit,
Aici, să pregătim ospăţul de nuntă.

EUCLIO
Ha! şi ce, ce-ţi pasă
De-mi place crud sau fiert ospăţul, sau poate mi-eşti cumva tutore?

CONGRIO
Vreau mult să ştiu dacă ne-ngădui să pregătim aici ospăţul?

EUCLIO
Vreau mult să ştiu dacă-mi rămâne tot ce-i in casă, neatins.

CONGRIO
Să iau doar ce-am adus cu mine, atâta cer şi nu mai mult.
Nimic de-al tău nu-mi trebuieşte.

EUCLIO
(ironie)
Da, ştiu: să nu mă-nveţi; cunosc.

CONGRIO
Ci spune tu de ce ne-mpiedici să pregătim aici ospăţul?
Ce ţi-am făcut? Ce vorbă-a noastră oare-a putut să te manie?

EUCLIO
Cum, mai şi-ntrebi, lepădătură, când v-aţi pornit să scormoniţi
Prin toate colţurile casei, intrând in fiece odaie?
De-ai fi rămas unde-aveai treabă, in preajma focului, adică,
Nu ţi-ar fi spartă căpăţâna; aşa, ai căpătat ce meriţi.
şi-acum, ascultă-mi hotărârea, să nu te-aud că n-ai ştiut-o:
Un pas nu fac spre uşa asta, fără porunca mea,
să ştii că vai şi-amar va fi de tine ascultă bine: vai şi-amar.
Îmi ştii acuma hotărârea.
(Intră -n casă)

CONGRIO
Unde-ai plecat? Ia vină-ncoace. Ah pe stăpâna mea
Laverna[14], de nu te-nfăţişezi pe dată
Cu ustensilele-mi, vedea-vei ce tărăboi iţi creşte-n uşă.
Acum, ce să mai fac? Pe Pollux! rău gând avui venind aici.
Pe un sesterţ mi-a fost tocmeala şi dau mai mult ca să mă vindec.

SCENA III
EUCLID, CONGRIO

EUCLIO
(ţinând oala în braţe)
Oriunde plec de-acum, pe Hercle! o iau şi-o port mereu cu mine,
Că nu mai vreau s-o las in calea primejdiilor fără seamăn.
(Către Congrio şi ceilalţi.)
Acum puteţi intra-năuntru şi bucătari, şi flautiste.
Hai, dacă-ţi place, mană-ţi turma de mocârţan buni de vânzare.
Bucătăreşte -acum, lucrează, găteşte-acuma cat iţi place.

CONGRIO
Mă-mbii acum, după ce capul ciobitu-mi-l-ai cu ciomagul.

EUCLIO
In casă mişcă-te: la muncă, nu la palavre-ai fost tocmit.

CONGRIO

---

[14] *Zeiţa protectoare a hoţilor. Avea, pe via Salaria, o pădure sacră*
Si o statuie in faţa căreia credincioşii ei se rugau in tăcere, ca să nu li se afle planurile.

Bătrâne,-am să-ti plătesc, pe Hercle! bătaia ce mi-ai tras-o astăzi.
Tocmit am fost să fac mâncare, şi nu să mă zdrobeşti cu parul.

EUCLIO
Ci dă-mă-n judecată; lasă amenințările. Sau intri
Să faci mâncare sau dă fuga şi spânzură-te.

CONGRIO
Du-te tu.
(Bucătarii intră in casa lui Euclio.)

SCENA IV

EUCLIO
(Singur, strângându-şi oala la piept)
S-a dus. Pe zeii far' de moarte, îi vine greu şi i se cere
Curaj săracului, nu glumă, să-ncheie-o treabă cu bogatul.
Vedeţi cum cearcă Megadorus pe orice cale să mă prindă.
Îmi vâră-n casă bucătarii, spunând că astfel mă cinsteşte,
Când colo, vrea să-mi şterpelească – ce ticălos! – ulcica asta.
Ba, ca să pună vârf la toate, chiar şi cocosul meu, cocoşul
Pe care-l datorez bătrânei, n-a fost departe să mă piardă.
Prinsese chef de scormoneală cu ghearele-i prin locul chiar
Unde-o-ngropasem.
(Arată oala.)
Ei, şi-atuncea, pe dată firea mi se-ncinge.
Apuc ciomagul şi dau morţii tâlharul prins asupra faptei.
Aveau de gând, nu-ncape vorbă, să-l răsplătească bucătarii
Dacă le-arată-ascunzătoarea. Ci le-am luat din mână arma.
(Deci, cheltuielile de luptă cocoşul le-a plătit, pe toate.)[15]
Dar, iată, vine Megadorus, iubitu-mi ginere, din for.
Nu-l las să treacă mai departe până nu schimb cu el o vorbă.

SCENA V
MEGADOR US, EUCLIO

MEGADORUS
(fără să-l vadă pe Euclio)
Am povestit mai multor prieteni cum că vreau
Să mă însor: cu toţii mi-au ridicat-o-n slăvi
Pe fata lui Euclio; mi-au spus că bun mi-e gândul.
Socot şi eu că dacă ar face toţi ca mine,
Dacă bogaţii,-adică, s-ar insura-ndeobşte
Cu fete fără zestre de cetăţeni săraci,
Unire mult mai multă ar fi-n cetatea noastră,
Mult mai puţine pricini de pizmă intre oameni,
Nevestele s-ar teme ceva mai mult de noi
Şi-am cheltui cu ele mult mai puţin ca astăzi.
E-ntru folosul nostru, al tuturor, ce spun,

[15] *Vers probabil interpolat.*

şi prea puţim, pesemne, s-ar ridica-mpotrivă,
Hulpavii, nesătuii ce nu ştiu de vreo lege,
Cum nu ştiu pantofarul pentru măsura lor.
"Dar fetele avute cu cine se mărită,
Vor spune, dacă ăsta e-un drept al sărăntoacei?"
Cu cin'le place,-averea doar să n-o ia cu ele.
Aşa, vor fi silite să strângă,-n chip de zestre,
Nişte virtuţi de care altminteri nu le pasă.
Şi-aşa, catârii — astăzi mal scumpi ca armăsarii —
S-ar vinde, cred, mai ieftin decât căluţii galici.

EUCLIO
(aparte)
Pe zeii fa-r' de moarte, îmi place să-l ascult
Frumos mai glăsuieşte despre economie.

MEGADORUS
Femeia n-ar mai zice: "Bărbate, ţi-am adus
O zestre mai bogată decât averea ta.
Aşa că este drept să-mi dărui rochii de purpură, podoabe,
Să-mi dărui slujitoare, catâri şi catârgii,
Şi sclavi să mă-nsoţească şi care de Plimbare."

EUCLIO
(aparte)
Cunoaşte obiceiul matroanelor de neam!
Mi-ar place mult să-l ştiu prefectul moravurilor femeieşti.[16]

MEGADORUS
Mai multe-astfel de care-s la casa din oraş
Ca-ntr-o gospodărie şi fermă de la ţară.
Dar asta e nimic pe lângă atâtea alte cheltuieli.
Îţi vin curăţitorul de stofe, aurarul,
Cel ce brodează, ţesătorii de pânză, ciucurarii, droaie
Vin cămătarii, boiangii in roşu, galben, vioriu,
Vin cei ce parfumează pantofii, mânecării;
Iţi vin telali de inuri, telali de încălţări,
Cavafi ce stau pe scaun şi fac pantofi de damă,
Cavafi de sandale şi boiangiii-n mov;
Îţi cer bani croitorii, iţi cer curăţitorii;
Viii negustori de panglici şi cingători la rând.
Scăpat te crezi, răsufli; dar alţi o mie vin
Să ceară bani, şi-n atriu aşteaptă ceaprazari,
Şi meşteri de lădiţe şi-n ale pielăriei.
Iţi dau, le dai; şi iară te crezi scăpat de ei,
Când iată boiangii in şofrăniu venind –
Mereu, mereu câte-un nemernic se-nfăţişează după bani.

---

[16] *Aceasta era cenzorul, care, in calitate de supraveghetor al bunelor moravuri, praefectus moribus, putea pronunţa un fel de pedeapsă morală, nota censoria.*
La Atena exista un gyneconomos, însărcinat cu supravegherea 'femeilor.

EUCLIO
(aparte)
Mă tem, dacă m-apropii, să nu desfir aceste
Moravuri de femeie; mai bine-i să-l ascult.

MEGADORUS
Abia plăteşti mulţimea de vânzători de fleacuri,
Şi vine militarul să-şi ceară banii lui[17]!.
Tu la zaraf dai fuga să faci cu el socoata.
Laşi militaru-acasă, flămând, visându-ş] banii.
Dar încheind socoata, ajungi cu minunare
Să afli că tu însuţi dator eşti la zaraf.
.Si tocmai militaru-l amâi pe altă dată.
Deci iată ce necazuri – măcar că nu sunt toate –
şi câtă cheltuială aduce-o zestre mare.
Femeia fără zestre atârnă de bărbat;
Femeile cu zestre aduc prăpăd in casă.
Da-l văd pe tata-socru. Ce spui, ce faci, Euclio?

SCENA VI
EUCLIO. MEGADORUS

EUCLIO
iţi ascultam cuvântul şi tare-mi mai plăcea.

MEGADORUS
M-ai auzit?

EUCLIO
O vorbă, nici una, n-am pierdut.

MEGADORUS
Cu toate astea mi se pare că n-ar fi râu ca barem azi
Să te arăţi mai darnic la nunta fiicei tale.

EUCLIO
Când omul potriveşte cu-averea-i dărnicia
Şi faima cu norocul – obârşia-şi cunoaşte.
Eu, unul, Megadorus, ca orice sărăntoc,
N-am nici o bogăţie in casa mea, nimic.

MEGADORUS
Ba da, şi (ai destulă) [18], şi să-ţi ajute zeii
Să ţi-o sporeşti întruna şi să păstrezi ce ai.

EUCLIO
(aparte)
Nu-mi place vorba asta: " şi să păstrezi ce ai".
Da, ştie de comoară, da, m-a trădat bătrâna.

---

[17] *Plata soldei pt care senatul roman o votase in anul 349 i.Chr.. in favoarea rebeilor înrolaţi in armată.*
[18] *Lacună in original; text presupus.*

MEGADORUS
(către Euclio care îşi întorsese faţa de la el)
De ce-ţi convoci senatul, aici, de unul singur?

EUCLIO
Vreau să te iau, cum meriţi, la rost.

MEGADORUS
şi pentru ce ?

EUCLIO
Auzi, mai şi întreabă! Când orice colţişor
Al bietei mele case mi-l umple cu tâlhari;
Când bucătari cinci sute in casă îmi aduce,
Cu mâini tot câte şase, un neam de Geryoni[19].
Nici Argus[20] cel de-a-ntregul acoperit de ochi,
Care-a fost pus de Hera pe Io s-o păzească,
Nu poate să-i vegheze. Pe flautista-aceea
N-o mai socot, cu toate c-ar bea, umplută vârf
Cu dulce vin, fântâna Pirenei [21] din Corint.
Cât despre ale gurii...

MEGADORUS
Ai pentru-o oaste-ntreagă.
Un miel ţi-am dat eu însumi.

EUCLIO
He! nu ştiu animal
A curion s-aducă mai mult ca mielul tău.

MEGADORUS
Dar ce-nţelegi tu, oare, prin mielul-curion?

EUCLIO
Că-i os şi piele,-atâta de curie-i slăblt.
Dacă-l priveşti in soare,-i ghiceşti in măruntaie:
De străveziu, el pare fânar cartaginez[22].

MEGADORUS
L-am luat pentru tăiere.

EUCLIO
Mai bine l-ai fi luat
Ca să-l îngropi, sărmanul; era, pesemne, mort.

MEGADORUS

---

[19] *Geryori – monstru cu trei capete şi trei trupuri unite, stăpân peste nenumărate cirezi de boi, a fost ucis de Hercule.*

[20] *Monstru fabulos, cu o sută de ochi. A fost pus de Hera (Iunona) să o păzească pe Io, iubita lui Zeus, care fusese metamorfozată in vacă. Ucis de Hermes cu o piatră azvârlită de la distanţă, ochii lui Argus an împodobit coada păunului.*

[21] *Izvorul Pirenei a existat intr-adevăr, iar pe vremea lui Plaut alimenta Acrocorintul cu apă. După legendă, din el se pregătea să bea calul înaripat Pegas, când Bellerophon l-a încălecat pe neaşteptate şi a pornit să lupte cu Himera.*

[22] *Felinarele cartagineze erau din fildeş*

Oricum, ţin mult, Euclio, să beau cu tine astăzi.

EUCLIO
N-am chef de băutură.

MEGADORUS
Ai să primeşti îndată Un butoiaş din parte-mi cu vinul cel mai vechi.

EUCLIO
Sunt hotărât, pe Hercle! să nu beau decât apă.

MEGADORUS
Măcar că ţii atâta la apă, de-oi trăi
Am să te-nmoi de-a bine in vin.

EUCLIO
(aparte)
L-am priceput.
Vrea-ntâi pe orice cale cu vin să mă adoarmă;
Pe urmă ştiu că-şi schimbă ulcica mea culcuşul.
Dar o veghez; departe am s-o ascund de casă.
îl fac să-şi piardă vremea şi vinul; las' pe mine.

MEGADORUS
Dac-am sfârşit, mă duc la baie, să mă purific pentru jertfă.
(Iese.)

EUCLIO
(singur)
Sărmana mea ulcică, ai tare mulţi duşmani
Şi tu, dar şi comoara încredinţată ţie.
Am să te duc in templul
Bunei-Credinţe,-ndată,
Ulcica mea iubită; in el mi te ascund.
Ne ştim de mult, o,
Bună-Credinţă: şi mă-ncred
In tine, dar să nu-ţi faci renumele de râs.
Vin, iată-mă, zeiţă, cu-ncredere la tine.
(Intră in templu.)

ACTUL AL PATRULEA

SCENA I

STROBILUS[23]
In sclav e bun şi de ispravă numai când face, cum fac eu, făr-a cârti,
şi nezăbavnic tot ce stăpânu-i porunceşte.
Iar dacă ţine ca stăpânul să fie mulţumit de el,
Să se gândească nu la sine, ci la stăpân, in primul rând.
Când doarme, să-şi aducă-aminte şi-n somnul dulce că e sclav.
Îndrăgostit de-i e stăpânul, cum bunăoară este-al meu, ,

[23] *Sclavul lui Lyconides*.

Si dacă-nfierbântat îl vede, menirea lui de sclav cinstit
E să-l ferească şi să-l scape, ci nu-n primejdii să-l împingă.
Aşa cum îl ajută pluta, când vrea să-noate, pe copil,
De nu-1 doboară oboseala şi braţu-l mişcă lesnicios,
La fel zic să-i ajute sclavul stăpânului
Îndrăgostit: Să-l ţină zdravăn, să nu cadă, ca un căţel de plumb la fund.
Să-i simtă vrerea, şi pe frunte-i, din ochi, dorinţa să-i citească.
Cu repejune de cvadrigă să-i împlinească orice vrere.
Când pui la suflet toate astea, mustrarea biciului o-mpiedici,
Şi nici nu lustruieşti vreodată cătuşele cu pielea ta.
Al meu e-ndrăgostit de fata acestui om sărman, Euclio,
Şi m-a trimis aici, la pândă, să aflu tot ce se petrece.
Nu dau, socot, de bănuială, dacă m-aşez pe-acest altar.
De-aici, eu văd orice mişcare şi-a unora, p-a celorlalţi.

SCENA II
EUCLIO, STROBILUS

EUCLIO
(ieşind din templu; fără să-l vada pe Strobilus)
Să nu spui nimănui, o, Bună-Credinţă, că-mi păstrezi comoara.
Nu, nu mă tem că mi-ar găsi-o; e bine, tare bine-ascunsa.
şi-ar fi, pe legea mea, o pradă nemaivisată pentru-oricine
O oală plină vârf cu aur! Ci rogu-te să nu mă pierzi.
Acum mă duc si eu la baie, ca ginerele să n-aştepte,
Iar fiică-mea să şi-l urmeze la cea dintâi chemare-a lui.
Deci, ochiul treaz, Bună-Credinţă, ca să-mi găsesc întreagă oala
Credinţei tale-mii las comoara, in templul şi-n dumbrava ta.
(Iese.)

STROBILUS
(ieşind din ascunzătoare)
Zei fără moarte! bine oare l-am auzit pe omu-acesta:
C-ar fi ascuns, acolo,-n templu, o oală plină vârf eu aur!
Să nu te-arăţi, Bună-Credinţă, mai credincioasă lui ca mie.
Bătrânul cred că-i tatăl fetei iubită de stăpânul meu.
Mă duc să scormonesc prin templu şi poate aurul descopăr
Până la-ntoarcerea lui. Bună-Credinţă, o, şi dacă-l aflu,
Încredinţată fii că-ţi dărui ulciorul plin de vin ca mierea.
Ti-l dau; şi după ce-ţi iei darul, deşert ulcioru-n cinstea mea.
(Intră în templu.)

SCENA III

EUCLIO
(întorcându-se)
Nu fără pricină pesemne in stânga mi-a cântat un corb.
Cu gheara râcâia-n ţărână şi croncănea din răsputeri:
Si inima s-a pus deodată să dănţuiască-n pieptul meu,
De m-am temut că-mi sare, biata.
Dar zăbovesc, in loc să-alerg?

SCENA IV
GUCLIO. STROBILUS

EUCLIO
(trăgându-l pe Strobilus de guler)
Afară, ieşi, băloasă ramă care te vâri pe sub pământ.
Nu te zărisem mai nainte: acum te văd, şi ai să pieri.
Mă jur să-ţi dau ceea ce meriţi, înşelător nelegiuit.

STROBILUS
Ce furii te-au aprins, bătrâne? Ce vrei, ce treabă-ai tu cu mine'?
De ce mă-mpingi încoa' şi-ncolo? De ce mă tragi
De ce mă. baţi?

EUCLIO
Ah, mai şi-ntrebi, rob demn de bice,
când eşti, nu hoţ, de trei ori hoţ?

STROBILU S
Ce ţi-am furat?

EUCLIO
Dă-mi-o degrabă. "

STROBILUS
Ce vrei să-ţi dau?

EUCLIO
Ce, mai şi-ntrebi?

STROBILUS
N-am luat nimica de la tine.

EUCLIO
Să-mi dai ce ţii la tine-ascuns.
Hai, ce faci?

STROBILUS
Ce să fac?

EUCLIO
Ia seama: nu pleci cu ea.

STROBILUS
Dar ce vrei ce'?

EUCLIO
Să mi-o arăţi.

STROBILUS

Se vede treaba c-ai fost deprins să ţi se-arate.

EUCLIO
Arată-mi-o. Şi lasă gluma; că eu, băiete, nu glumesc.

STROBILUS
Dar ce vrei să-ţi arăt, pe Hercle!
Ci spune lucrului pe nume.
N-am luat si n-am atins nimica.

EUCLIO
Arată mâinile-amândouă.

STROBILUS
Ei bine, iată-le!

EUCLIO
Da, bine. Acum arată-mi-o pe-a treia.

STROBILUS
E sau nebun, sau aiurează, sau mintea i s-a tulburat.
E drept să faci ce-mi faci acuma?

EUCLIO
Nu, câtă vreme nu te spânzur.
Dar dacă nu spui adevărul te-nalt in funii.

STROBILUS
Ce să spun?

EUCLIO
Ce-ai luat de-aici?

STROBILUS
Să mă trăsnească măriţii zei, dacă ţi-am luat
Ceva,
(aparte)
dar aş fi vrut, pe Pollux!

EUCLIO
Acuma scutură-ţi mantaua.

STROBILUS
Cum vrei.

EUCLIO
Nimic n-ai sub tunică

STROBILUS
Ci pipăie-mă unde-ţi place.

EUCLIO

Ah, cum m-ascultă, ucigaşul, ca să nu-l bănui de hoţie.
Dar îi miros înşelăciunea. Hai, inc-o dată, mana dreaptă
Arată-mi-o.

STROBILUS
Poftim.

EUCLIO
Şi stânga.

STROBILUS
Ci iată-le pe amândouă.

EUCLIO
Da, bun, nu te mal caut; dă-mi-o.

STROBILUS
Ce vrei să-ţi dau?

EUCLIO
Glumeşti! şi doară
La tine-o ai.

STROBILUS
O am la mine? ,Si ce am, ce ?

EUCLIO
Nu spun, că ştii.
Dar, fie-orice, e-a mea – şi dă-mi-o.

STROBILUS
Tu eşti nebun; m-ai scotocit
Un ceas întreg cu de-amânuntul si n-ai găsit nimic de-al tău.
(Vrea să plece.)

EUCLIO
Stai. Cine-i celălalt? Cu cine erai in templu adineauri?
Vai mie! celălalt dă iama... Pe ăsta, dacă-l las, o şterge.
L-am căutat, la urma urmei; nimic nu are.
(Către Strobilus.)
Poţi să pleci.

STROBILUS
Trăsni-te-ar Iupiter şi zeii!

EUCLIO
Nu-mi mulţumeşti defel urât.
Dan fuga-n templu, şi părtaşul acolo,-ndată, ti-l sugrum.
Să-mi pieri din ochi! Nu pleci odată?

STROBILUS
Ba plec.

EUCLIO
Şi nu mai da pe-aici
(intră în templu.)

SCENA V

STROBILUS
(singur)
Să-mi hărăzească zeii cea mai cumplita moarte
De nu-i fac pocinogul bătrânului chiar astăzi.
EI aurul nu poate să-l mai ascundă-aici;
Cred că şi-l ia cu sine şi-i schimbă –ascunzătoarea.
Dar, iată, se deschide poarta: îşi mută aurul bătrânul.
Ci să mă dau o clipă mai lângă uşa asta.

SCENA VI
EUCLIO, STROBILUS

EUCLIO
(strângând oala la piept)
Credeam că pot in Bună-Credinţă să mă-ncred,
şi doar printr-o-ntâmplare n-am fost mânjit la gură[24].
Făr-acel corb, acuma, vai mie,-aş fi pierdut.
O, tare mult, as vrea, pe Hercle să dau cu ochii iar de corbul
care mi-a dat ştiuta veste, cuvinte vii de mulţumire
Să-i spun, ci nu să-i dau mâncare, a da, totuna-i cu a pierde.
Să facem rost acuma de-o bună-ascunzătoare.
Pădurea lui Silvanus[25], cu sălcii mari, departe
De drumuri şi cetate – e locul potrivit. Nu mai mă-ncred in
Bună-Credinţă, ci-n Silvanus.
(Iese.)

STOBILUS
(singur)
O, de minune, zeii mă scapă si ajută!
Fug înainte pan-acolo, mă sui frumos intr-un copac
Şi văd ca-n palmă-n ce cotloane ascunde aurul bătrânul.
Măcar că n-a cerut stăpânul să stau aici şi să-l aştept –
Un chilipir ca ăsta face cât o bătaie cu ciomagul.
(Iese,)

SCENA VII
LYCONIDES, EUNOMIA, PHAEDRIA

LYCONIDES
Ţi-am povestit, o, mamă, întreaga mea ispravă
Cu fata lui Euclio. şi-acum te rog din suflet,
Pe tine, scumpă mamă, te rog, cum te-am rugat
Şi la-nceput: vorbeşte cu unchiul, mamă dragă.

---

[24] *Expresie cu sensul de "renghi", "păcăleală" împrumutată de la un joc de copil, care consta in a mânji pe neaşteptate faţa unuia dintre ei.*
[25] *Zeul pădurilor şi al crângurilor.*

EUNOMIA
Dar voia nu mi-i alta decât să-ţi fac pe voie:
Socot să am izbândă pe lângă frate-meu.
Iar cererea ţi-e dreaptă, dacă-i adevărat
Că, prins de băutură, ai siluit copila.

LYCONIDES
Mă crezi, măicuţă dragă, in stare să te mint?

PHAEDRIA
(din casă)
Mor, doică, mor! ajută-mi!
Durerea mă ucide.
Ajută-mă, Iunona Lucina [26]

LYCONIDES
Mamă,-auzi
Dovada cea mal bună: se chinuie să nască.

EUNOMIA
Cu mine-ndată vino la frate-meu, băiete,
Şi nu ies pân-oi smulge încuviinţarea lui.

LYCONIDES
Vin, mamă,-ntr-o clipită.
(Eunomia iese; Lyconides rămâne singur)
Mă miră că nu-l văd

Pe Strobilus al nostru, când chiar aici i-am dat
Poruncă să m-aştepte. Dar dacă el se zbate
Cumva să mă ajute, n-am dreptul să mă supăr.
Să intru la comiţiul ce-mi hotărăşte viata.
(Intră în Casa lui Megadorus.)

SCENA VIII

STROBILUS
(venind in goană cu oala în braţe
Şi pe grifonii [27] paznici ai munţilor de aur
I-ntrec in bogăţie. Cât despre-al lumii regi,
Ei toţi pe lângă mine-s ca nişte cerşetori.
Sunt mândrul rege Filip. O, fericită zi!
Plecând de-aici întâiul şi-ntâiul ajungând,
Pân-a sosi bătrânul urcasem in copac
Şi l-am văzut de-a bine unde-a-ngropat comoara.
Când el se depărtează, alunec din copac,
Dezgrop frumos ulcica si-ndată-o rup la fugă.
îl văd cum intră-n casă; el insă nu mă vede,

[26] *Zeiţa ocrotitoare a naşterilor şi a nou-născuţilor.*
[27] *Animale fabuloase, cu cap si aripi de vultur şi cu trup de leu, considerate drept păzitoare ale aurului din ţinuturile nordice.*

Căci nu mergeam, din prevedere, decât pe-alăturea de drum.
Dar, iată-l; vine şi bătrânul! Fug să-mi ascund acasă oala.
(Iese.)

SCENA IX
EUCLIO, LYCONIDES

EUCLIO
Sunt mort, ucis, pierdut! Îmi scapă?S-a dus? Opriţi-l! Cum? Pe cine?
Nu ştiu, nimic nu văd, mă târât ca orbii, nu ştiu unde merg,
Nici cine sunt, mi-e capul vraişte.Vă rog pe voi să m-ajutaţi,
Vă rog, de milă, arăta-mi pe omul care mi-a furat-o.
(Către public)
Cum? Ce spui tu? Mă-ncred in tine după obraz, pari om de treabă
Ce? De ce râdeţi? Vă cunosc eu: sunt droaie hop, printre voi,
Cu straiul înălbit de cretă şi stând ca oamenii cinstiţi.
La nimeni nu e? Mă ucideţi. La cine-i? spuneţi.
Tu nu ştii? Vai mie, mor, nenorocitul! Cumplită zi, m-ai pricopsit
Cu lacrimi, jale şi tristeţe, cu sărăcie şi lihneală.
O, sunt ucis, ucis! Nu-mi pasă de mai trăiesc, când am pierdut
Tot aurul păstrat cu grijă .De toate cele m-am lipsit,
Şi eu, şi geniul[28] meu, de toate;şi-acum se bucură un altul
De jalea mea. Nu pot să-ndur.

LYCONIDES
Au cine-n fata casei noastre se plânge-atâta şi se vaită?
Vai mie, pare-a ti Euclio. S-a zis cu mine; ştie tot.
Da, ştie c-a născut, nici vorbă, copila lui.
Să plec, să stau. Să fug de el, să ies in cale-i?
Pe Pollux! nu ştiu ce să fac.

SCENA X
EUCLIO, LYCONIDES

EUCLIO
Cine-i?

LYCONIDES
Un om batut de rele.

EUCLIO
Bâtut de rele şi pierdut
Sunt eu, şi copleşit de-o jale fara de margini.

LYCONIDES
Hai,curaj!

EUCLIO

[28] *Genius era divinitatea tutetarâ a fiecărui individ cu care se şi asimila*

Cum aş putea să mi-l mai capăt?

LYCONIDES
Acea, urâtă ţie, faptă
înfăptuită-a :fost de mine, mărturisesc.

EUCLIO
Cum? Ce spui tu?

LYCONIDES
Vai, adevărul.

EUCLIO
Dar ce rele pricinuitu-O-am, băiete,
Ca să ne dai, aşa, pierzârii, pe mine şi copiii mei?

LYCONIDES
Un zeu m-a imboldit, bâtrâne, şi m-a purtat spre ea.

EUCLIO
Cum asta?

LYCONIDES
imi recunosc întreg pâcatul şi vina-ntreagâ mi-o cunosc;
De-aceea vin acum la tine şi te implor sâ-mi dai iertare.

EUCLIO
Cum indrăznit-ai, cum, de lucrul ce nu-i al tău să to atingi?

LYCONIDES
Ei, ce vrei? Săvârşit e râul; şi nu mai pot schimba nimic.
Aşa au vrut pesemne zeii: altminteri nu s-ar fi-ntâmplat.

EUCLIO
Tot zeii or fi vrut pesemne să te usuci legat in lanţuri.

LYCONIDES
Să nu spui asta.

EUCLIO
Cui cerut-ai ingâduinla s-o atingi?

LYCONIDES
De vină-i dragostea si vinul.

EUCLIO
Esti curajos din cale-afară
Dacă-mi arunci, făr' de rusine, astfel de vorbe ticăloase,
şi .dac-ar fi ingâduite asemenea dezvinuiri
Ne-am duce-n plină zi să smulgem podoabele de pe femei;
Pe urmâ,-am căpâta iertare spunând:
din dragoste-am fleut-o şi la beţie.

Costă ieftin, prea ieftin, dragostea si vinul,
Dacă beţivii si amanţii isi fac de cap nepedepsiţi.

LYCONIDES
De bunâvoie vin la tine si nebunia cer sâ-mi ierţi.

EUCLIO
Nu mi-i pe plac să ceri iertare după ce răul l-a' fâcut.
ştiai că nu-i a ta, Miete; se cuvenea să n-o atingi.

LYCONIDES
Ei bine, pentru c-am atins-o, in lături nu mă dau, ei tocmai
Vreau s-o pâstrez pe totdeauna.

EUCLIO
Cum asta: fără voia mea?

LYCONIDES
Ei bine, unchiul mâ trimite să-ţi spun câ nu mai ia copila.
Stii tot, bag seama.

LYCONIDES
Nu, fără voia ta n-oi lua-o, dar bânui că n-i se cuvine.
De-altminteri, ai să spui indată că trebuie să fie-a mea.

EUCLIO
Pe Hercule! te due la pretor acum, pe loc, si-ţi fac proces,
Dacă nu-mi dai...

LYCONIDES
Sa-ţi dau, ce?

EUCLIO
Bunul pe care mi l-ai sterpelit.

LYCONIDES
Ti-am sterpelit ceva? De unde? Ce-mi spui?

EUCLIO
(ironic)
Să te iubească zeii,
Asa cum n-ai habar!

LYCONIDES
Arată, macar, ce cauţi, ce-mi tot ceri?

EUCLIO
Ulcica mea cu aur plină, pe care – mai nainte-ai spus –
Mi-ai sterpelit-o.

LYCONIDES
N-am furat-o si nici n-am spus.

EUCLIO
Tâgâduiesti?

LYCONIDES
Tăgăduiesc, farâ-ndoialâ: de nici un aur sau ulcică
Nu stiu nimic.

EUCLIO
Pe care-ai luat-o, azi, din pădurea lui Silvanus.
M-mi-o-ndârăt, si eu, pe Hercle! o-mpart cu tine pe din douâ.
M-ai tâlhârit, dar nu-ţi port pică. Ci numai dă-mi-o indărăt.

LYCONIDES
Mă faci tâlhar, si n-ai dreptate. Credeam câ ai aflat, Euclio,
De o cu totul altă treabă, in care sunt amestecat.
O treabă mult mai insemnată, dacă ai vreme să m-asculţi.

EUCLIO
Să mi te juri acuma,-ndată: n-ai luat tu aurul?

LYCONIDES
Mă jur

EUCLIO
şi nu stii – jură-mi ! – cine-i hotul?

LYCONIDES
Mă jur

EUCLIO
şi dac-ar fi sâ-l afli
Te juri că tu mi-l dai pe mână?

LYCONIDES
Ti-l dau pe loc.

EUCLIO
şi nu primeşti
Să-mparţi cu el, şi nici nu cauţi sâ-l tăinuieşti pe hot?

LYCONIDES
Mă jur.

EUCLIO
şi de-o sâ-ţi calci făgăduiala?

LYCONIDES
Să mă trăsnească Iupiter.

EUCLIO
imi e de-ajuns. Hai, spune-acuma ce ai de spus.

LYCONIDES
De nu ne ştii
Pe mine şi pe-ai mei – acolo stă Megadorus, unchiul meu;
Mi-a fost pârinte Antimachus, eu Lyconides mă nurnesc, ,
Si Eunornia-i spune mamei.

EUCLIO
Vă ştiu. şi ce vrei de la mine?

LYCONIDES
Ai o fată...

EUCLIO
Da, se-nţelege, şi-i acasă.

LYCONIDES
Pe care i-ai fagâduit-o unchiului meu.

EUCLIO
Cum n-o mai ia, când toate cele sunt pregatite pentru nunta!
Să-l piardă-n veci nemuritorii zei şi zeiţe, câţi or fi,
Că din pricina-i, eu, sărmanul, tot aurul rni l-am pierdut.

LYCONIDES
Curaj, şi nu zi vorbe grele. Acutna, pentru fericirea
Şi-a ta, şi-a fiicei tale, spune cu mine: să-i ajute zeii!

EUCLIO
Nici vorbă: să-i ajute zeü!

LYCONIDES
şi mie! -Ascultă-mă, te rog.
Şi omul celmai râu din lume de-o faptă rea se ruşinează,
Şi-i caută cumva-ndreptarea. Ci iartă-mâ, te rog, Euclio,
Ca fara ca sa stiu ,de vina-s in fata ta şi-a fiicei tale,
Si da-mi-o de sotie-ndata, aşa cum legea porunceşte.
A prins de vin si tinerete marturisesc c-am siluit-o
In noaptea cand stăteam de veghe la sărbatorile Cererei.

EUCLIO
Vai mie, vai, ce grozavie mi-e dat s-aud?

LYCONIDES
De ce te vaieţi,
Când te-am făcut bunic, pe Hercle! in ziva nunţii fiicei tale?
Chiar după zece luni ea naşte, eum singur poţi să socoteşti.
şi asta-i pricina câ unchiul mi-o lasă mie, n-o mai ia.
Ci du-te-n casâ, cercetează, să vezi că nu mint.

EUCLIO
Sunt pierdut.
Vai, toate relele din lume se prăvălesc pe capul meu.
Alerg să aflu adevărul.

LYCONIDES
Vin şi eu dupâ tine,-ndată.
Ah, intră-n port şi nava noastră, aproape iată-ne scăpaţi.
Dar nu-nteleg pe unde poate să umble Strobilus, nu-l văd.
Il mai aştept o clipâ, douâ; pe urmâ fug să-l intâlnesc
Pe socru-meu. Aşa-i las vreme să afle totul de la sclava
Care-i şi doica fiicei sale: ea ştie tot ce s-a-ntâmplat.

ACTUL AL CINCILEA

SCENA I
STROBILUS, LYCONIDES

STROBILUS
Zei fără moarte, bucuria tot sufletul mi-a năpâdit!
In oală-i aur, patru livre: au cine-i mai bogat ca min?
şi cine din Atena-ntreagă e mai iubit acum de zei?

LYCONIDES
Nu, nu cred să mă-nşel; imi pare c-aud un glas pe-aici.

STROBILUS
Nu-l văd
Pe chiar stăpânul meu acolo?

LYCONIDES
Nu-i Strobilus acela, oare?

STROBILUS
Da, el e.

LYCONIDES
El e, şi nu altul.

STROBILUS
Ii ies in cale.

LYCONIDES
Să m-apropii.
A fost, cred, la bătrana doica a Phaedriei, cum i-am cerut.

STROBILUS
(aparte)
De ce, adică, nu i-aş spune de prada mea... [29]

[29] *Lacund in original.*

Pe urmă-i cer eliberarea. Mă duc la el sâ-i povestesc.
(Catre Lyconides.)
Eu am gasit...

LYCONIDES
Gasit?

STROBILUS
Nu ceea ce caută in bob copiii
De strigâ: "Am gâsit[30]! "

LYCONIDES
Iţi arde, ca totdeauna, să glumeşti?
(Vrea să plece.)

STROBIL US
Stăpâne, stai să- i spun; ascultă.

LYCONIDES
Ci, hai, vorbeşte.

STROBILUS
Am gâsit
Mari bogaţii.

LYCONIDES
Cum?

STROBILUS
O ulcică, iţi spun, cu aur, patru livre.

LYCONIDES
Ce-mi tot insiri?

STROBILUS
I-am şterpelit-o bătrânului de-aici, Euclio.

LYCONIDES
şi unde-o ţii?

STROBILUS
La mine,-n ladâ. Te rog să-mi dârui libertatea.

LYCONIDES
Să-ti darui libertatea ţie,
Un ucigas fa-r' de pereche?

STROBILUS
Destul, stăpâne,-am inteles.
Ti-am tras, pe Hercle!-o păcâleală: te pregătise i să mi-o-nhati.
Dar ce faceai, de-aş fi gasit-o?

---

[30] *Aluzie la un joc de copii care consta in a deschide o sâmântă de bob pentru a-i gâsi germenele.*

LYCONIDES
Nu, nu mă păcâleşti cu fleacuri.
Da-mi aurul.

STROBILUS
Să-ti dau, ce aur?

LYCONIDES
Da-mi-l, ca să i-l dau.

STROBILUS
Ce aur?

LYCONIDES
Cel, cum ai spus, dosit in lada

STROBILUS
Glumeam pe Hercle ! doar ma stii...[31]
Cuvanrul meu...

LYCONIDES
Sii bine ca...

STROBILUS
Ucide-ma ,de vrei,pe Hercle!

(sfarsitul piesei lipseste din manuscrise[32])

[31] *Din acest loc textul original este intrerupt de numeroase lacune.*
[32] *Din subiectele comediei (I, II) se ştie că, până la urmâ, Strobilus inapoiază ulcica lui Euclio, care i-o dă, ca zestre, fiicei sale.*